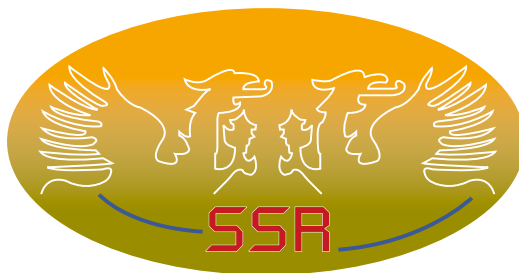

de Ovend

STELLINGWARFS TIEDSCHRIFT

51e jaorgaank no. 6 | december 2023

Kolofon

De Ovend wodt uitgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte en komt zes keer in et jaor over de heerd bi'j de leden/ab. In dit blad verschienen bij'dregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taekunde, volkskunde, geschiedenis en taebeweginge.

Redaktie Kjest Herder, Henk Kroese en Attie Nijboer

Buro-redakteur Abel Darwinkel

DTP en omslag BVK grafisch vormgever, Haulerwiek

Drok Printbase, Sunt-Jehannesge

Adres Stichting Stellingwarver Schrieversronte,
Willinge Prinsstraote 10,
8421 PE Berkoop/Oldeberkoop
Till. (0516) 451108

**Eupeningstieden
administraosie** Deensdag t/m donderdag: 9.00 ure tot 16.00 ure
Overleg mit aandere mitwarkers kan alliend nao tillefonische ofspraoke

E-mail info@stellingwarfs.nl

Webstee www.stellingwarfs.nl

Ok te volgen op

Lidm./Ab. € 20,00 in et jaor
Opzeggen kan schriftelik tot ien maand veur et begin van een ni'j jaor

Losse nommers € 4,00

ISSN 0166-7351

D'r mag gien wark uut dit blad overneumen wodden zonder schriftelik goedvienen van de maeker(s).

De Stellingwarver Schrieversronte het per 1 jannewaori 2012 een kulturele ANBI-staotus. Dat betekent dat bi'j een gift an oonze stichting et bedrag verhoogd wodt mit 25%, tot een maximum van € 1250,00 in et jaor. Giften bin oftrekber, as die meer as 1% van jow inkomen binnen.

INHOOLD

Ark veur karkewark

Atze Dijkstra

Alles begint mit kieken

Borgemeister Werkman

FOTO'S/OFBELINGS

Omslag: Kjest Herder

4	Kjest Herder
4, 5	Jan Koops
7, 15, 16	Harmen Houtman
9	Johan Veenstra
11	Facebook
12	Heerenveensche Koerier (30-12-1947) en Tresoar Liwwadden
13	Carol Klok
19 - 22	Sijtze Veldema
27	Lenus van de Broek

2	Attie Nijboer Et veuroffien
4	Jan Koops Ark veur karkewark - 1
7	Harmen Houtman Oons slotien (<i>gedicht</i>)
8	Johan Veenstra Het is winter in de Nederlanden
10	Willem Jan Teijema Uut de tieze (<i>gedicht</i>)
11	Carol Klok Iemker Atze Dijkstra en zien 'berestien'
14	Harmen Houtman Et wonder, dat <i>toeval</i> hiet...
17	Sjoukje Oosterloo Riek mar toch aarm (<i>verhael</i>)
18	In Memoriam Jacob Nijholt 1956 - 2023
19	Pieter Jonker Alles begint mit kieken
24	Kjest Herder 'Et feest van et locht' (<i>verhael</i>)
27	Van de redaktie Borgemeister Jack Werkman: "D'r elke dag wezen veur de inwoners is mien passie."
30	Van de redaktie Maaike, in het voorportaal van Kamp Westerbork
32	Van de redaktie Eerste exemplaor biografie 'Boerdrij Nieuw Weper 100 jaar in ontwikkeling' uutrikt

ET VEUROFFIEN

Attie Nijboer

Loslaoten

Ik bin d'r niet zo goed in.
Liever hool ik alles zoas et was.
Mar dat gaot niet...leert et leven oons gaondeweg.

Zo moet ik nog wennen an da'k niet alles meer toegelieke kan.
Niet alles meer in de stokken holen kan.
Now pas? Ie bin ok de jongste niet meer...
Ik heur et jim daenken!

Ik moet minderen, keuzes maeken waoras ik nog allemaole mit doende wezen kan naost mien wark. Dus ok es nee zeggen durven.

Vri'je tied moet ok ruimte geven. En niet vaeke, zoas ik now erveer, ok al weer hielemaol inpland staon mit aandere verplichtings.

Dat wi'k aandere en dus mos ik loslaoten, keuzes maeken.
Die keuze he'k maekt en die is da'k mit ingang van jannewaori 2024 uut de redaktie van de Ovend stap. Muuilik, mar de tied en de andacht die dit algedurig vragt heb ik, doe ik ja zee, toch een betien onderschat.
En et leek me ok gewoon hatstikke mooi om te doen!
En dat is et ok!

Ik blief wel op 'e achtergrond berikber veur haand- en spandiensten. En ok gedichten schrieven die wel es weer een plakken vienen zullen in oons mooie Stallingwarver blad.

Dat schrieven moe'n jim ok doen blieven vanzels. Ommers zo allienig holen we een riek aanbod, veur elk wat wils veur oonze lezers.

En dan nog een oproep:
Hebben jow wel tied en nocht om mien plak in de redaktie in te nemen? Meld jow dan an, dat zol hielemaole fantastisch wezen!

Tot kiek!
Attie Nijboer

Oonze fotograaf mos weer stad en laand ofzeumen.
In welk plak en in welke bos is disse foto neumen?

Schrief mar gauw naor info@stellingwarfs.nl onder vermelding
van foto decembernummer. D'r is een mooie pries an verbunnen.

De foto op et veurblad van nummer 5 was neumen bij de Nijberkoperluus,
de brogge over De Kuunder.

De pries gaot disse keer naor Jan Oosterhof uut Makkinge.

De redaksie van De Ovend weenst him vule plezier mit zien boek.

Dit dörp kent vier parkbossen

Die allegere in opdracht van Jan Albert Willinge

Deur dezelde laandschops- architect Lucas Pieters Roodbaard ontwurpen binnen

Daorin lopt ok een keunstroute

De verbelinge nimt jow bij de haand

Dit grootste beeld is van Bep Mulder

Imposant riest et op temidden van een eilaand

En is te berieken over een hoolten brogge

Acht meensken dregen een koepel

As teken van verbunnenhied

Mit mekere, mit de netuur

Dat is mien gedaachte

Ommers zonder mekere kuwwe niet!

Attie Nijboer

Kiender van OBS De Toekan mochten in 2016 meziekinstrementen maeken veur bij de exepisie Kerk en Muziek.

Jan Koops

Ark veur karkewark - 1

Veur Tsjerkepaad 2016 orgeniseerde de doe nog bestaonde Werkgroep Activiteiten Dorpskerk in Oosterwoolde een exepisie: "Kerk en Muziek". Ze hadden een hiele rie-gel liedboeken en -bundels van oold en ni'j bijjmekeer gadder. Mi'j wodde vraogd of d'r ok een Stellingwarver Liedebundel beschikber was om d'r bij te leggen. Nee, zoenend was d'r niet. In 1983 was Ark veur karkewark uutbrocht, mit daorin ok wat lieden, en in eerder wark van Johan Veenstra was ok al es et ien en aander opneumen. Mar ondertied weren d'r al

aorig meer lieden vertaeld, mit naeme deur Rienk Klooster en mi'jzels, dat ik maekte daor in 2015 een mooi bundeltien van mit dik 70 lieden d'r in: et 'Stellingwarver Lie-deboek veur de karken', waorin ik alle mi'j doe bekende vertaelde lieden opneumen hebbe. Et bundeltien is nooit uutbrocht. Veurig jaor kreeg de Schrieversronte weet van et bundeltien waarop de redaktie mi'j vreug om wat artikels te schrieven over et vertaelen van lieden. Speciaol in dit geval dus lieden veur de karken. Hier zet ik uut aende mit een algemiene beschrijving van

waor aj' tegenan lopen bij et vertaelen van lieden. In volgende dielen kommen dan losse lieden veurbij'.

'Gao d'r mar an staon'

In 1999 wun ik tot mien eigen grote verrassing de Oolde Pook Pries mit vertaelings van een tal psalms en gezangen. Ik gong graeg naor Stellingwarver karkdiensten van Rienk Klooster, en hadde him es vraogd waaromme hij vaeke dezelve lieden zingen leut in de diensten. Doe dee mij pas blieken dat hij gien keuze hadde. D'r weren mar een peer lieden beschikber, dat veur elke dienst vertaelde Rienk d'r wel iene of twee, mar veur de aandere lieden in zo'n dienst greep hij weeromme op bestaond materiaal en daormit was et dus niet zo dikke bezi'jd. "Gao d'r mar an staon!", zee Rienk doe. En dat he'k weten!

Schrieven ligt mij wel, en ik zette dan ok al vlogge uut aende om een lied uut et Nederlaans over te zetten in et Stellingwarfs. Mar daor leup ik al tegen de eerste hobbel an: 'et' Stellingwarfs het ok weer zien variaosies. Waor ik thuus pappe en mamme zee tegen mien oolden, zeggen aanderen heit en mem en weer aanderen, veural in Westaende, vader en moeder. Welke keuze moej' dan maeken?
Mar goed, dat hoeft gien bezwaor te wesen, awwe mekeer mar begriepen, toch?

Riem

Twiede prebleem is dat in de meerste psalms en gezangen spraoke is van (aend) riem. Mar de Stellingwarver vertaelings van de Nederlaanse woorden die veur et riem bruukt binnen, die riemen vaeke hielemaole niet. Et Nederlaanse klaankriem 'woord - hoort' valt weg bij et Stellingwarver 'woord - heurt'. Etzelde gelt veur 'straalt - daalt' naor 'straolt - daelt'. Now kuj' een enkele keer wel es van riem ofwieken, mar aj' et zingen - en daor bin lieden uutaendelik toch veur bedoeld - dan vuult dat niet goed. De bruukte veurbeelden, och mit

Stellingwarver Liedboek veur de karken

Saemensteld deur Jan Koops

Veurkaante van et eerste Stellingwarver Liedboek veur de karken - saemensteld deur Jan Koops.

een betien goed zin kuj' daor nog wel wat klaankriem in weerommevienen. Ok in de Nederlaanse vassies komt zoks wel veur. In de Nederlaanse vassie van lied 216 wodt 'woord' bruukt as riem op 'door'. In et Stellingwarfs zol dat wodden 'woord' en 'deur', en da's al weer een stok minder mooi riem vanzels. Een volgende keer kom ik wel op dit lied weeromme.

Ritme

Dan hej' ok nog et ritme van een lied. Et komt nogal es veur dat een Nederlaans woord van vier lettergrepen niet ienvooldig vertaeld wodden kan mit een Stellingwarfs woord van ok vier lettergrepen. In etzelde lied 216 komt et woord 'opgetogen' veur. Tot mien verrassing staot dat ok in et Stellingwarfs Woordeboek, mar ik zol et nooit bruken as Stellingwarfs. Wat moej' d'r dan van maeken? Vien mar es een aander vier-

lettergreperig Stellingwarfs woord dat ok 'opgetogen' betekent. Want aj' minder as vier lettergrepen bruken dan verdwient et ritme uut et lied en kuj' et niet meer zingen.

Koepletten

Bij een tal lieden is et zo dat de vertaeling minder vassen opleverde as et origineel. D'r wodt veural in oolde vertaelings vaeke wat wollige tael bruukt wiels wij in oonze kontreinen wat kotter deur de bocht binnen bij et uteren van wat oons doende hoolt. Bij lied 8 (dat is de berieming van psalm 8 uut de Biebel) bin'k misschien wat té kot deur de bochte gaon: ik brocht et tal vassen van zesse naor drieje weeromme. D'r bin trouwens ok patten van lieden vertaeld. Lied (psalm) 119 het in et Nederlaanse Liedeboek 66 (!) vassen. Rienk Klooster had et lied es neudig in een dienst en vertaelde d'r viere. De aandere 62 ok vertaelen? Gao d'r man an staon!

Tael en theologie

D'r wo'n in lieden ok vaeke metaforen bruukt. En bijtieden staon die nogal veer van et Stellingwarfs. Bijgeliiks in lied 723: "Gij hebt de vaderen bevrijd en uit het diensthuis uitgeleid naar 't land van melk en honing." Hoe zollen jim dit vertaeld hebben? De volgende keer geef ik an hoe ik et ommezet hebbe.

En dan is d'r nog de theologie. D'r bin lieden bij daor ik inhoudelik flink muuite mit hebbe, bijgeliiks vanwegens een Gods- en meenskebeeld daor ik niks mit kan. In rouwdiensten wo'n nog al es lieden opneumen die ik zels nooit kiezen zol, mar daor de naobestaonden troost uut haelen. Vanzels vertael ik et dan toch. Mar een enkele keer he'k ok inhoudelik de boel overhoop gooid. D'r is een lied waarbij ik daor (oolder en wiezer wodden, of juist niet?) op weeromme kommen bin. Laeter meer daorover.

Oons slotien

*Ik wil naor jow,
jow longeren naor mij,
mar et slotien is te bried,*

*ik zie lege flessen drieven,
d'r dobberen blauwe bekers,
honderden 'waeter-moggies' stikken,*

*jow wiezen naor witte lelies,
dotterbloemen, paampelblaeden
en een sierlike witte reiger.*

*Ik móet naor jow;
spring ik zoveer,
durf ik et... ik kan et niet!*

*Waar is de greens van willen,
waar vietert men durven an,
wanneer wodt verlangst te stark?*

*Ik wil naor jow,
jow lachen naor mij
tóch blijft oons slotien vuus te bried...*

*Mar...now roeke ik de koolde,
ik vule de iezige vröst en...
et slotien gruuit vol... ies....*

Harmen Houtman

Het is winter in de Nederlanden

Omtrent twintig jaar leden vertaalde ik de Winterreise van Franz Schubert (1797-1828) in et Stellingwarfs. Now ja, Schubert maekte meziek bij een riegel van 24 gedichten van Wilhelm Müller. Een jonge mulder was staepelgek op zien maegien, hi'j docht al an trouwen. En doe maekte dat smerige fladde van een jonk et uut omdat ze een jaeger aoriger vun. De jonge mulder was d'r kompleet mit an en raekte midden in de winter an de zwarf deur hopen snij en kwalster mit al zien herinnerings en droevige gedaachten. Butendat was et ok nog roetkoold. Een treurig verhael..

Mar in die tied wol et in ieder geval nog best winteren. Baron Karl von Münchhausen (1720-1797), die ietsien eerder in de tied leefde as Schubert, wus d'r ok van mit te praotten. Die pochebuul kon meraokels opscheppen. De leugenbaron vertelde en schreef de meest fantastische verzinsels. In ien van zien verhaelen lag d'r een allemachtige bratse snij en hi'j bun zien peerd vaaste an een takke. Naachs begon et liekewel ommeraek te dujjen en eremorgens bongelde et peerd an de karketoren. Hi'j hadde et dier niet an een takke vaastebunnen, mar an een iezeren kruus op 'e karketoren.

Mit de klimaotveraandering, die almar hadder en vlogger toeslat en et meensdom ongetwiefeld rampzaolig treffen zal, weten de meensken aanst niet meer wat winter, beschoselde lanen, snij en kwalster is. Kiender zullen et rieden op keunstiesbaenen leren moeten. Wij wodden vroeger aachter een keukenstoel op een dichtevreuren sloot zet en dan moj' jezels veerder mar redden. Mar die tied is veurgoed veurbij, gao daar mar vanuut. As et goed winter was, zee mien moeder altied: 'Het is winter in de Nederlanden.' Waor ze dat weg hadde, wee'k niet. Vermoedelik uut een oold boek of zo. Ze brukte een hiele protte van dat soort uutspraaken en gezegden, ok uut de Biebel. Et wonderlike is dat ik die mit et oolder wodden now ok meer en meer bruke. In mien onthoold hawwe vroeger altied winter. Dat was vanzels niet zo, niks is zo verraoderlik as oons onthoold. Mar et was altied wel vule koolder om oons henne. We leven now in een grote luxe, meerstal in een goed isoleerd huus. Dat was vroeger wel even wat aandere. Ik sleup onder et pannedak van oons oolde huus, onder een dikke watterde deken, kreeg een kruke mit, en dan was me de aosem op 'e deken morgens bijtieden bevreuren. Zo koold was et vaeke in dat tochtige huus. En dan et geknoei mit kolekachels, anmaekhoolties, et legen van askebakken... Et was allemaole behelpen aj' dat vergelieken mit vandaege-de-dag. Mien moeder kreeg as kiend in heur jeugd trouwens een waarme stien mit op bedde. Dat het ze me vaeke verteld. Een kruke hadden ze niet.

In mien jonkhied kwam et wel veur dat d'r zoe'n barg snij vul, dat de melkwaegen d'r op 'e Boverweg deurhenne scheidt wodden mos. De wat ooldere meensken, en daor heur ik zo staorigan ok bij, zullen heur de winters van 1963 en 1979 zeker nog goed veur de geest haelen kunnen. Op 18 jannewaori 1963, de dag dat de 12de en zwaorste Elfstedetocht uut de geschiedenis verreden wodde, hadden wij hadrieden van de ulo. Et vreur dat et kraekte, d'r ston een gemiene poesterd en de snij steuf over et ies. Reinier Paping schreef die dag geschiedenis en wodde omtrent onstarvelik. Wij reden die dag op een iesbaene op et laand van Nuttert Oosting, aachter waor vroeger hotel-resteraant Dragt was. We reden zowel op 'e kotte as op 'e lange baene. Ik hebbe die dag niks wunnen, bin niet onstarvelik

wodden.

Ik hebbe ok nog ommeraek heugenis an de snijstorm die op 14 feberwaori 1979 begon. Ik bin morgens nog naor mien wark in Et Vene reden, mar doe we daar weren, zeden ze tegen et volk uut de butendörpen dawwe maeken mossen dawwe weer thuuskwammen. Omdawwe anders wel es hielemaole niet meer thuuskommen können. Zo mal gong et d'r omweg. Mit kollega's uut Wolvege biwwie doe weer onderwegens naor huus gaon. Verschillende auto's aachter mekeer, zodawwe mekaander eventueel helpen können. Overall kwammen al dunegies te liggen en dat wodde almar arger. Nao Wolvege bin 'k liekem allienig deurreden naor Nijhooltpae. Ik kwam gien auto meer integen. Et duurde zodoende lange veurda'k weer thuus was, mar ik bin d'r kommen. Et was trouwens een schitterend gezicht. Et was gries over et veld van de stoefsniij en de

hede verdween onder een dik pak. Gien meenske kon meer een kaant op. Boeren können de melk niet kwietraeken. Her en der wodde et leger inzet... Zoks kuj' je mit de klimaotverandering van now hielemaole niet meer indaenken. Op 16 feberwaori, de verjaordag van mien moeder, he'k vesite uut Wolvege haeld. Dat kon mar krek, want in Wolvege weren de straoten zowat nog niet te berieden. Al mit al kon 'k een dag of wat niet naor et wark en dat was vanzels best wel aorig!

In verbaand mit et tienjaorige keuningschop van Willem-Alexander praotte Edwin Evers in tien podcasts, mit de titel Door de ogen van de Koning, zowat vier uren mit de jubilaris. In elke podcast belde d'r ok iene. Ien van die belders was Sven Kramer. Hiij stelde veur om tegere de volgende Elfstedetocht te rieden. De keuning wol dat wel, mar zee eerlik dat hiij dan wel slim oefenen mos veur de tied. Mar ze hoopten allebeide slim dat de Tocht nog es een keer verreden wodden kon. Dat hoop ik ok. Ie kun de Elfstedetocht zwemmen, fietsen en lopen, mar om him op redens te rieden kan d'r wel es niet meer inzitten.

De laeste keren, in 1985, 1986 en 1997, zat ik vanof zes ure morgen al veur de tillevisie. Dat zo'k now weer doen. Mar ik daenke waarlik niet da'k dat nog beleve. Wat niet kan is vanzels nog nooit gebeurd, mar de kaans dat zoks echt nog es wezen zal, wodt almar kleinder. Mar as et nog een keer gebeuren gaot, dan graeg zoe'n tocht as in 1963. Dan moet et snarpende koold wezen zodat d'r niet flutten karnevalsvolk uut et hiele laand disse kaant opkomt. D'r moet ok een beheurlike snijstorm staon. De winner moet een onstarvelike held wodden. Et moet dus beslist gien pleziertochien wodden zodat ok zat toerrieders him uutrieden können. Et moet zwaor wezen. Loodzwaor. Hier en daar meugen d'r ok best goenend in et riet liggen mit wat bevreuren ledemaoten. Et moet veur zokken vanzels wel allemaole goed oflopen. D'r moe'n gien dooien valen, d'r moet ok niks ampeteerd hoeven te wodden, mar de beelden moe'n groots en gruwelik wezen. Ik gao dan as stokoolde man veur de tillevisie zitten te huveren van genot.

Hier is mien moeder an 't snijvegen in de winter van 1978/79.

Uut de tieze

*in et noord-westen, krek buten de stad
he 'k et hiel even zien, inienend wus ik et
alles is zoas et is en niks is
zoas et neffens mij mos wezen
alle dingen, iederiene, et leven, warkelik alles
alles is mit mekeer verbunnen*

*de bus deur Buil, slakken op et fietspad
komkommers en 'poepetonen', de maelderije an de vaort
klaeterend waeter van de Vledder Aa
stilte van de naacht, kepot scheurd deur de TT
de dood en wat daornao komt*

*et was de achtste dag
(of de negende, daor wi'k ofwezen)
hij wodde wat mu, raekte een betien in de warre
longerde hij naor ankem zundag?
haostig knoopte hij et zaekien an mekaander*

*Springstien in de Kuip, Connected van de Stereo MC's
bussen vol vrede en treinen van liefde, doevehokke zonder doeven
drones boven Kremlin en Krim
nommer drie hoolt alles bijmekeer
toch is d'r weer iene hennegaon*

*alles zit verknoopt, veur altied in de tieze
zonder groter plan, daenkelik ok gien plan B
et is meer wat alledaegs, zoks as spinrag
lichtkaans is alles te herleiden, gaot alles weeromme
naor dat iene spinnegien, dat huust bij jim achter
in et web tussen keukenraem en hokke
onder de veensterbaanke
schoelt et geheim van oons bestaon*

Willem Jan Teijema

Carol Klok

Iemker Atze Dijkstra en zien 'berestien'

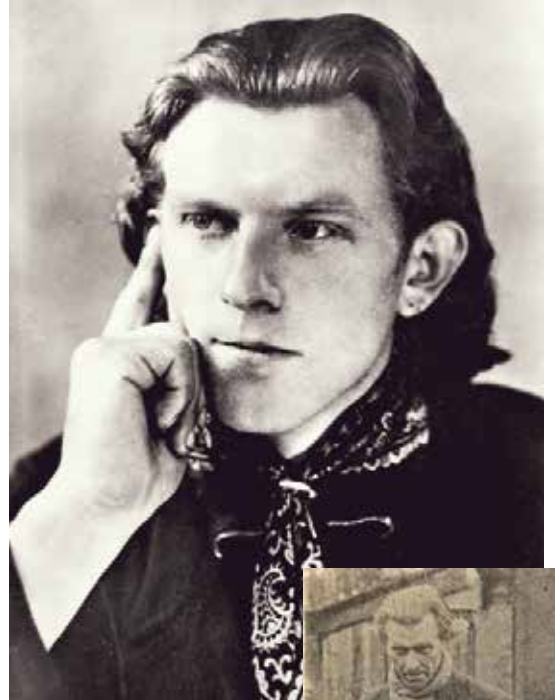
Dit jaor was 't 125 jaor leden dat in 1898 de Imkersveriening Ooststellingwarf opricht wodde. Dat om in Ooststellingwarf de iemenstaand te bevodderen en op te kommen veur de belangen van de iemkeri'je. Iene van de leden van de verienige was Atze Dijkstra van Appelsche, laeter Oosterwoolde. Hieronder wat meer over disse biezondere beroepsiemker die in 1962 miende dat hij 'n prehistorische stien vunnen had mit de ofbelinge van een beer.

Atze Dijkstra (1912-1986) wodde geboren in Tienje. Zien heit was vrachtrieder. Atze gong nao et legere onderwies naor de metaolofdieling van de ambachtschoele in Et Vene. As gevolg van de krisijaoren dattig kwam hij daornao niet an 't wark. As liefhebberijje gong Atze doe bij'en hollen.

Pension All American

In 1937 verhuusde et gezin Dijkstra naor de Boerestreek in Appelsche. Daor nammen zij op veurstel van Atze et pension All American over. Dit was eerder zetten laoten deur 'n van Amerike weerommekommen Nederlaander, vandaor die naeme. De daegelikse bedrijfsleiding kwam al gauw in hanen van dochter Aukje. Nao de oorlog trouwde disse mit de badmeester Willy Bindervoet van Amsterdam, mit wie Atze slecht akkederen kon. Daorum gong Atze wonen in een woonwaegen buten et dörp. Daor dee blieken dat de omstanigheden idiaal weren veur zien iemkeri'je.

Die iemkeri'je wodde staorigan Dijkstra zien vak. In de oorlog had hij al 40 volken. Zien hunning verkocht hij an 'n vaaste klaantenkring in 't hiele laand. Al veur de oorlog was Atze lid wodden van de Imkersverieninge Ooststellingwarf. Hij bleef dat vuuftig jaor

Atze Dijkstra as jongkerel, daotum en foto-graaf onbekend.

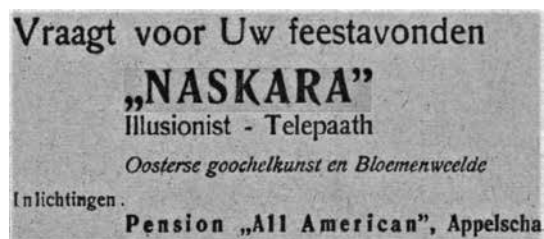
en was siktaoris, ponghoolder, veurzitter en erelid van de verieninge. Veur al zien verdiensten veur de iemkeri'je kreeg Dijkstra kot veur zien dood een goolden erespeld uutrikt deur de Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt in Nederland (VBBN).

Om wat bij te verdienen gaf Atze riegelmatig tenielveurstellingen as goecheler, fakir, hypnotiseur, helderziende en reken-

De poort van et Openluchttheater van Appelsche waarveur Dijkstra et ontwarp maekte.

Mit disse adverteensie was Atze Dijkstra op zuuk naor optredens.

wonder. Dat onder zien artiestenaeme 'Professor Naskara, et wonder van de biologie'. Ok was hij haandelsreiziger in volkskunstperdukten. In 1955 maekte hij et ontwarp veur et toegangshekke van et Openluchttheater van Appelsche.

Laeter gaf Dijkstra nog kursus in et vlechten van iemekörven van stro. Hij was mitwarker an et boekien *Korfimkerij* dat in 1984 verscheen bij et 40-jaorig bestaon van de VBBN-ofdieling Wolvege.

Atze had een vrijvochten en eigenzinnig kerakter. Hij was overtuugd gehielonthoolder, vegetariër en veural netuurmeenske. In zien jonge jaoren had hij al beatlehaor tot over de oren wat him de bi'jnaeme 'Atze polka' gaf.

Verzaemeler

Dijkstra verzaemelde zoe'n 500 boeken over de iemkeri'je, ok uut et butenlaand. Hij schonk disse an de Imkersverieninge Ooststellingwarf. Disse biebeltheek wodt now beweerd bij de Schrieversronte in Berkoop. Deur Dijkstra bij mekeer gadderde iemke-

ri'jespullen, de grootste verzaemeling van Europa, stelde hij een tal keren tentoon. In 1980 schonk hij ze an de Stichting Imkerijmuseum Apiculturama. Zij liggen now argens in een opslag in Noord- Hollaand en vraogen nog steeds om een blievende uutstalling in een streek- of arfgoedmuseum. In de winters gong Atze et pad uut om dialezings te holen over et iemevak. As dat wied van huus was vreug hij an 't aende van zien verhael gewoon an de zael bij wie hij slaopen blieden kon. Doe een aorige gastvrouw in Utrecht him de volgende morgen een ontbijt mit vleisweren veurzette, snauwde vegetariër Atze: "Ik eet geen dierenlijken!" en gong vot zonder dank te zeggen veur et gratis logies.

In mei 1954 leerde Atze in de bus de zes jaor jongere Janke de Groot van Sneek kennen. Janke was doe juffer an een legere schoele in Oosterwoolde waor Atze intussen ok woonde. Laeter wodde zij lereres Duuts an de nij oprichte RHBS daor. Atze en Janke trouwden in 1962 en woonden in Janke heur bungelow an de Kampingerhof in Oosterwoolde.

'Ursa van Appelsche'

Vaeke was Atze Dijkstra te vienen in de velden op zuuk naor stienen werktugen uut de prehistorie. Hij legde daor een grote verzaemeling van an. Waor die blieden is blijft ondudelik.

In zien trouwjaor zol Atze in een pingoruïne (een overblijfsel uut de laetste iestied) an de Kloosterweg tussen Terwissche en Else een driehoekige zaandstien (64 bij 79 cm en 3 tot 8 cm dik) van 56 kilo vunnen hebben. Hij wol die bruken om een taofel van te maeken veur in de tuun mar ontdekte tot zien verassing op de stien de ofbelinge van 'n opspringende beer.

Volgens Atze kwam de stien uut de Oolde Stientied en hadden doe levende rendierjaegers- verzaemelers de ofbelinge d'r in anbracht. Zij zollen een koelegien in de bek van de beer maekt hebben waor

De deur Dijkstra vunnen stien waarop hi'j de ofbelinge van een beer zag.

ze heur jaegerspullen as ritueel tegen-an stoten hebben sollen om zo 'n goeie jacht of te dwingen. Atze miende dat de 'ursa van Appelsche'- zoas hi'j de stien nuumde - een versiering van de nokke van een prehistorische woning west was. In *De Friese Koerier* van 21 november 1962 verscheen een verhael over de 'berestien'. Daorin gaf Dijkstra een aandere plak an waar de stien vunnen was dan hierboven nuumd. Dat zol bi'j Appelsche west hebben waar doe de autoweg Drachten-Emmen (N381) anlegd wodde. Veur de fundering van de weg was netuurstien haeld van de omkrieten van Steinbach in Duutslaand. Dijkstra zol daar een restpartij van kocht hebben veur zien tuun. Daar zat ok de 'berestien' bi'j die de wegwarkers eerder op 1.3 m. diepte in een veenlaoge opgreven hebben sollen. Volgens Dijkstra was dat west vlakbi'j et plak waar de bekende ammeteur- archeoloog Hendrik Jan Popping van Oosterwoolde in 1931 een stiengraf ('et hunebed van Appelsche') ontdekt had.

'Berestien' in museum

Dijkstra maekte gien taofel van de stien maar zette heur in de hal van zien huus. Hi'j leut de stien nog zien an de archeologen perfesser Tjalling Waterbolk en doctor Assien Bohmers. Zi'j stelden vaaste dat et om

een 'flagstone' gong die van Duutslaand kwam. Over de meugelike ofbelinge van een beer deden zi'j gien uutspraaken. Een nog inschaekelde geoloog zee dat de ofbelinge niet kot leden anbracht was. An de ranen d'r van wodden gien metaolsporen vunnen van bi'jgelieks een beitel. Atze zol dus niet zels de ofbelinge anbracht hebben. In 1992 schonk Dijkstra zien in 2005 uut de tied raekte wedevrouw de stien an et Streekmuseum en Volkssterrenwacht Burgum. Doe'k de stien daar een paor jaor leden bekeek, kon'k mit de beste wil van de wereld gien koelegien in de bek van de 'beer' ontdekken.

Echt of niet echt?

Tot now toe is de 'berestien' van Atze Dijkstra een mysterie. D'r bestaot nog altied twiefel of et om een echte prehistorische ofbelinge gaot. De tegenstriedige beweringen van Dijkstra over de viendplak, net as zien uutleggen zonder bewies van de ofbelinge hebben daar stark an mitwerkt. Nao de affaire Tjerk Vermaning in de zeuventiger jaoren zullen d'r mar weinig wetenschoppers te vienen wezen die de tong branen willen an uutspraaken over de stien van Dijkstra. Da's jammer mar gefit ok wel weer een mooie kleur an de biezondere Ooststellingwarver iemker die Atze Dijkstra was.

Op et internet (filmbank groningen.nl, zuken: appelscha) is 'n deur Jo Brons in 1938 opneumen filmpien te zien waarop Dijkstra in de tuun van All American mit blote hanen een iemenzwarm körfte.

Dit artikel is een bewarking van een stok dat eerder in *De Gaaste* van september 2017 en *De Zoolstede* van maart 2019 ston.

Verder lezen?

Sietske A. Bloemhoff, Koene S. Gerritsen, Peter de Vries. *Et hunnigt goed... Negentig jaor Iemkersverienige Oost- Stellingwarf e.o.*, 1988, Oosterwoolde.

Et wonder, dat toeval hiet...

Wat is toeval eins? In 't veurste plak een gebeurtenis, die veuraf niet te veurzien is. D'r is niks ofspreuken tussen meensken en toch ontstaot d'r wat of vaalt d'r wat veur. Zo deur de tied henne kom ik wonderlike veurbielden van toeval tegen. Wonderlik ja, jow staon d'r vaeke verbaosd bij te kieken.

Et huushooldtrappien - IJlst (Drylts)

IJlst is iene van de elf steden, waoj' niet al te vaeke kommen. Jow hebben daor korenmeule de Kaai, de schuine tunegies naost de Galama/Eegracht, museum/warkplaetse de Houtstad en een fierljepschaans. D'r is veilinghuis 'Ald Fryslân' en eertieds maekte Nooitgedacht hier oonze redens. Disse meitied tuften we d'r weer es henne. Al praotende over de plaanten en gruunten, die we daor zaggen in de tunegies, troffen we een vrommes staonde op een huushooldtrappe. Ze was ieverig an 't raemenlappen. We infermeerden waor de tocht-der-tochten langes gong. Ze vertelde et oons en van et iene en kwam et aander. Ze vreug waor as we weg kwammen. We zeden dat et Vene oons woonplak was. Jacob mag daor graeg an toe voegen, dat hij van oorsprong uut Franeker komt. Nao een kertier andachtig luusteren zakkebaanden we veerder.

Doe we aovens thuus kwammen was d'r een mail van oonze ooldste omkezegger Tiny.

Ze hadde de bodschop dawwe die dag naor IJlst west weren! We hadden praot mit heur beste vrundinne...

Et buskaortien - Grunningen

Et is een reize op himzels om IKEA deur te toffelen. De kussens bin daor zaachter en de kaasten dieper... An et aende van de

rondgaank nammen we een bakkien koffie. Onder et drinken van dat bakkien leut, vunen we dat et wel aorig wezen zol om nog even de binnenstad deur te beinselen. Bij de bushalte veur et Zweedse bedrief troffen we een man en een vrouw. De vrouw zee: 'Jim kun wel mit oons mitreizigen. D'r meugen vuuf personen op ien kaortien'.

We staptin in en ik stelde de vrouw veur om de helte te betaelen van disse tocht. Daor wol ze niks van weten. Nao twintig minuten deur de heufdstad reden te hebben, staptin we op 'e Grote Markt uut en bedaankten et echtpeer nog es hatte-lik. We leupen de winkelstraoten deur en nammen nog een paantien thee mit een lekkere koeke d'r bij.

Rond half vufe stonnen we opnij' bij de halte te waachten op de 'weeromme-bus'. We vullen haost van verbaozing achterover, doe we daor weer dat echtpeer an kommen zaggen veur dezelde bus. We mochten nog es vergees mit!

Et terras - Noorbeek

Een jaor of wat leden dronken we wat op et terras van harbarg Sint Brigida in Noorbeek (Zuid-Limburg) An een taofeltien zatten twie manluden die mitdoen zollen an et naospeulen van de bevrijding in 1944, die hier een jaor eerder was as in de rest van et land. Mesch was et eerste Nederlaanse dörp dat bevrijd wodde. Ok zat d'r een echtpeer waor ik mit an de praot raekte over de mooie streek en de locht zonder wolkens. We nammen ofscheid van de twie en gongen naor oons hotel tussen de heuvels.

De aovend daorop kuieren we nao et aovendeten nog even deur de glooiende lanen mit zaod en een koppel Lakenvel-

ders. Dichte bij et dörp Epen vaalt oonze mond haost eupen. De man van 'de schone locht', die we de dag daorveur in Noorbeek tegen kwammen, komt recht op oons of...

Johannes... - Sicilië

Et is 1996 en we bin op et grote eilaand Sicilië. Laand van et bekende Syracuse, de vulkaan de Etna en de villa Romana in Ameria mit zien mozaïken. Al betied op de dag gaon we mit een excursie naor Agrigento, naor de vallei van de Griekse tempels. Tussen et uutstappen van de bus en de eerste tempel stokt de Nederlandse reisleidster wat uut over de plaanten en bomen, die as daor in de dreugte gruuien. Iene daor van is de Johannesbroodpitmaelboom. Ze wiest de zaoden an en vertelt dat ze bruukt wodden as vervanging van cacao en veur de carobelikeur. Ik vraoge heur of ze wel wet dat et ok een verdikkingsmiddel is. Op de kienderofdieling gooiden we et deur de melk/voeding van kiender die een protte spi'jen. Ze zegt dat et heur niet bekend is en bedaankt me.

Zes jaor laeter holen we weer vekaansie in et mooie park in Taormina. We besluten opni'j om de tocht naor de vier tempels te maeken. En...weer treffen we diezelde

Johannesbroodpitmaelboom

reisleidster. Krek as de veurige keer wiest ze de boom an en vertelt dat et bruukt wodt as verdikkingsmiddel. Ik vraoge heur dreugies hoe ze daor achter kommen is. 'Dat hebben jow mi'j verteld', zegt ze zes jaor laeter. Ik bin verbiesterd dat ze zoks nog wet!

Lakenvelders in Zuud Limburg

De schoewinkel - Aken

Een weke in Zuud Limburg. Et wodt al haost regel. We hebben al dattig jaor kunde in Mestricht en contreinen en et laandschap is prachtig. Al kuierende kuj' d'r nooit verdwaelen: jow zien in de heuvels altied waoj' henne moeten en d'r bin tientallen patties. We gaon ok altied een dag naor Aken, wat an Vaals vaasteplakt zit. Bezuken de Dom, et Stadhuus en de Elisabrunnen. Ok winkelen we in de Karels stad. Twie jaor leden lopen we de schoenwinkel van Götz in en kiekten wat om oons henne. Inienend komt d'r een jonge verkoopster op oons of en zegt in et Duuts: 'Jow kommen uut Heerenveen'. Verbiesterd kiek ik heur an. "Ken ie mi'j niet meer? vervolgt ze, 'ik hebbe stage lopen bij jow op 'e kienderofdieling!' Hoe bestaot et. Ik daenke nog vaeke an die ontmoeting.

Karke van Eenrum

Buunwas - Eenrum

Et is misschien wel veertig jaor leden dat Johan en ik een tocht maeken deur et noorden van Grunnigen. Bij de meule in Grijpskerk kopen we een plattegrond mit daarop de route die deur de koolzaodvelden voert. Prachtige gele velden onder een blauwe locht. Et brengt oons naor Kommerzijl, Oldehove, Ezinge en Wehe Den Hoorn.

Middags stoppen we in Eenrum mit zien mosterdmaekeri'je en boekeri'je. Mit 'Grand Hotel De Kromme Raake' mit iene kamer, et kleinste hotel van de wereld. Dan lopen we de karke in mit zien pompe d'r veur, die an et Pieterpad ligt. Volk is dronk doende mit schonemaeken en poetsen. We roeken de buunwas, waor pattie de baanken mit glaanzan laoten.

Ok et bovenste diel van et gebouw wodt anpakt. Dan opiens heur ik wat naost me. Een man die op een ledder staot komt vanuut de locht op me of. Gelokkig kan ik him opvangen! Dat was schrikken, mar et is goed beteerd.

Een stokmennig jaor laeter rieden Jacob en ik ten Noorden van dit mooie dörp om opnij een bezuuk te brengen an Eenrum. Een meter of vuuftig veur oons rit een man op een scootmobiel. Opiens begint ie te zwalpen en raekt vaaste in de baarm. We stoppen en helpen him weer de weg op. Drie keer schipsrecht? Ik wete et niet, mar blief attent in de buurt van dat Noord-Grunningse dörp.

Et reisien - Keulen

Et verhael over mien moeder in de bus op de Autobahn bij Keulen was et grootste toeval in mien leven. Beschreven in mien verhaelebundel 'As ik kiezen moech' in et verhael 'Et Duutse reisien'. Dat ik daar bij was! Ik kon mien mem reanimeren, et leven redden, omdat ik toevallig aachter heur zat in de dagtochtbus naor Koningswinter. Nao een aangstig schoffien van haandelen sleug ze de ogen weer eupen en zee: 'Ik docht da'k even niet goed wodde!' In et ziekenhuus van Siegburg het ze een pacemaker kregen en vervolgens nog 25 jaor leefd.

Naost toeval is d'r nog een lichtere vorm verwondering. Dat is et 'wat is de wereld klein'. Aj' mit volk praoten hej' nogal es gezaemelike kunde of familie. Wat stikt et leven op dit gebied toch somstieden mooi in mekeer.

Riek mar toch aarm

Geesje zit wat te miemeren in heur stoel veur 't raem. Wat za'k now es doen gaon fragt ze heur of, een aende fietsen of schilderen? Sund heur pensionering, now al weer een stokmennig maonden leden, het ze tied om heur uut te leven op heur liefhebberijje, et keunstschilderen.

Heur gedaachten gaon weeromme naor et feestelike ofscheid in et dörpshuus. Wat was daar een boel volk op of kommen om heur te bedaanken veur heur wark as wiekzuster. Ze was overlaeden mit bloemen en kedo's. Aenliks ok gien wonder, ze was heur hiele leven wiekzuster west in dezelde kontreinen, iederiene kende heur en zij kende de meeste meensken, groot en klein, van haever tot gotte. Et woord verveling komt in heur woerdeboek niet veur, omreden ze een boel vrunden overholen het vanwegens dat ze altied in etzelde dörp woond het. As allienstaond vrommes was ze daar wel bliede omme, now vul ze nao heur warkzeme leven leven niet in et bekende 'lege gat'.

Vrouw Boerema was ok op heur ofscheid west, wat Geesje hiel flink van heur vun. Vrouw Boerema was kotleden wedevrouw wodden. Zij en heur man hadden altied een boerkerijje had, mar sund een stokmennig jaoren leefden ze van de renten. Ze hadden goed boerkt en stonnen bekend as een 'dikke' boer, an geld dus gien gebrek. Ze hadden een zeune en een dochter die wied vot woonden, en tot verdriet van de oolden wol gieniene van beiden boer wodden. Now kuj' wel een boel geld hebben, mar an ieder leven komt een aende, verwaacht of onverwaachs. Zo was Boerema kotleden uut de tied raekt en woonde de boerinne daar moederziel allierend op die grote boerkerijje. Veul vrunden hadden ze niet omreden ze altied hadde warkt hadden op heur bedrief. Geesje hadde begreuten mit et vrommesien en was een peer keer bij heur angaon veur een praotien. Ze konnen et goed vienen middenneer en et was altied gezellig. Op heur ofscheidsfeest hadde vrouw Boerema heur daar nog es veur bedaankt. Ze hadde heur vraogd of Geesje heur now en dan nog es opziken wol, wat Geesje heur mit alle wille toezegd hadde. Now ze mit heur gedaachten doende is mit de boerinne, daenkt ze, weej' wat, ik fietse es even naor heur toe veur een praotien, et is bijkaans wel vier weken leden da'k bij heur west bin. Kan ik votdaolik zien as et wel goed mit heur gaot, heur kennende is zij niet iene die veur iedere klapscheet naor de dokter draeft.

Een hottien laeter as Geesje bij et staotige boerestee op 'e belle drokt, duurt et langer as eers veur de deure eupen gaot. Vrundelik nuugt vrouw Boerema: 'Kom d'r in Geesje, mooi daj' weer es eventies ankommen.' Wiels ze veur Geesje uutlopt, zicht die hoe et vrommesien mit heur iene bien trekt. In de woonkaemer lat ze heur mit een plof in de makkelijke stoel zakken. Ze zicht dat Geesje naor heur iene bien kikt en zegt: 'Ik hebbe d'r meer piene an as eers, en et vuult zo braanderig.' Een tel laeter zit Geesje op 'e knijjen veur heur en bekikt et zere bien. Et het een rooie glaans en 't is wel een keer zo dikke as heur goeie bien.

'le moe'n d'r niet op drokken, Geesje, dat dot zeer.'

Geesje belt votdaolik mit heur zeune en vertelt dat zien mem warschienlik wel naor et ziekenhuus moet, omreden et d'r op liekt dat ze een trombosebien het. As bescheid krigt ze te heuren dat hi'j gien tied het om naor et ziekenhuus te gaon, hi'j het et te drok mit zien wark. De dochter vertelt etzelde verhael, en zodoende belt Geesje om een taxi en regelt vrijwilligers in et ziekenhuus om vrouw Boerema te begeleiden. Wiels ze de taxi mit de boerinne votrieden zicht, daenkt Geesje; wat bin ik bliede da'k heur geregeld es opzocht hebbe. Bovendien muuit et me zoas heur kiender reageren, dan kuj' wel slim riek wezen, mar in wezen is zoe'n meenske toch hiel aarm.

In Memoriam

Jacob Nijholt 1956 - 2023

Jacob Nijholt uut Makkinge is op 8 september wegraekt. Jacob was de eerste man die een baene hadde bij de Stellingwarver Schrieversronte: van 1975 tot april 1977 was hi'j doende mit archiefwark, boeken verkopen of uutlienen, en wat al niet. Hi'j het ok et tikwark daon veur et repot *Veerder mit et Stellingwarfs*.

Jacob warkte destieds vanuut zien oolderlik huus an de Rijweg in Oosterwoolde. Et aldereerste begin van et archief beweerde hi'j in een grote deuze onder zien ledikant.

Wij weensken de familie en vrunden veul sterkte toe.

Leden, bestuur en passeniel van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte

Alles begint mit kieken

Van et jaor is veur et eerst et centrum veur prentkeunst van de Stichting Nobilis ok Eerste en Twiede Kastdag en Ooldejaorsdag middags los veur et ontvangen van bezukers. Misschien een reden om es een rittien te maeken naor De Fochtel. Koffie en thee staon daor altied klaor mit een stokkien koeke. Schoef mar es an! De reden is dat d'r van zundag 10 december of drie tentoonstellings te zien binnen. In et veurste plak de tentoonstelling van et wark van Claudia van de Leur uut Wijhe. Zij maekt kleurehooftsmeden en lino's. Voegels, laandschap en architectuur bin heur onderwarpen. De twiede tentoonstelling een kleine tentoonstelling van foto's van Radboud Hafkenscheid, die hi'j maekt het in et Grafisch Centrum in Grunningen. Ik heur jim al mopperen: 'Foto's, wat moet dat in een centrum veur prentkeunst?' Alle prentekabinetten in oons laand holen heur doende mit et vergeren van wark op pepier, zoas dat nuumd wodt. Daor mit wodt bedoeld: grafiek (in alderhaande grafische technieken, zoas bijgelieks etsen, litho's, hootsmeden, lino's, keupergravures) mar ok tekenings, aquarellen, pastels en ok foto's.

Nico Bulder

De dadde tentoonstelling die d'r op De Fochtel te zien is, is et wark van de Grunner hooftgraveur Nico Bulder (1898-1964). Dat is een tentoonstelling die ik altied al hiel graeg maeken wol. In 1979, ik was nog mar een jaor bi'j de Stellingwarver Schrieversronte an et wark, zag ik een hiel mooi nij boek liggen bi'j boekwinkel Bahn Müller, doe nog op et Oost van Oosterwoolde. Et kostte meer as 39 gulden: *Nico Bulder de houtgraveur* schreven deur Jan A. Nie-

Nico Bulder, Uit In memoriam Arthur Rimbaud, houtgravure, 1963.

meijer. Dat was een hiel bedrag veur de heufdmitwarker van de Schrieversronte, mar ja, wat moet dat moet. Et boek was een groot verkoopsucces, want etzelde jaor verscheen een twiede drok. Dat was een misrekening, want uitgever De Vuurbaak bleef mit de hiele oplaoge zitten. De boeken laggen vule laeter veur een tientien bi'j De Slegte, doe had ik de pee in. En now zie ik dat prachtige boek soms veur een peer euro liggen. En dan neem ik et altied mit, want dan daenk ik; dat is schaande en daor kan ik nog wel es iene mit bliede maeken. Mit gevolg dat d'r now een staepel van negen van die boeken ligt.

Nico Bulder wodde veural bekend deur zien hooftgravures en hooftsmeden in zwat-

Nico Bulder, *Uit Verhalen uit Boccaccio's Decamerone*, houtgravure, 1948.

Nico Bulder, *exlibris Nico Bulder*, houtgravure, opus 75, 1943

wit. In Stellingwarf wa'k netuurlik al in de kunde kommen mit de zwat-wit prenties van Johannes Mulders, Sierd Geertsma en Dirk Kerst Koopmans. Allemaole een betien in dezelde tied geboren en an et wark west. Allierend Nico Bulder raekte 1964 as eerste uut de tied. Hi'j was krek mit pensioen as lerer an de Academie Minerva in Grunningen. Ik hebbe him dus niet persoanlik kend.

Zes dikke walneuten

Mar misschien learde ik him toch ok weer wel een betien kennen. Nico Bulder woonde in Hoozezaand en wodde in Sappemeer op et hof brocht. Ik woonde en warkte van 1975-1978 ok in Hoozezaand. Et laeste schoelejaor as waornemend directeur van et Vormingscentrum Oostelijk Grunningen, die as vier vestigings hadde. Pas in de jaoren negentig kwam ik in et bestuur van de Nico Bulder Stichting.

Et gemientehuus van Hoozezaand-Sappemeer was de uutvalsbasis. Doe Bulder wegreaekt was, moech een omkezegger die huushoolster was in et huus van heur omke wonen blieden. Onder de veurweerde dat et diel van et huus dat Nico Bulder bewoonde in de oorspronkelike staot blieden mos.

Sund 1964 was d'r niks an veraanderd. Tot de dag dat Sien, et nichien uut de tied raekte. Ik was nog nooit in dat huus west en ik vreau de familie Bulder of et goed was dat ik et huus nog es zien zol. Ik hadde veursteld an et bestuur van de Bulder Stichting dat we de gemiente vraogen mossen om et prachtige witte huus an de Heufdstraote an te kopen zodat et huus mit zien complete inrichting as een klein museum beweerd blieden kon. De familie wol et wel veur dat doel niet al te duur verkopen an de gemiente, mar de gemiente hadde gien belang. Ze betaelden wel mit an een nij depot in et Veenkoloniaol Museum in Veendam waar de collectie van Bulder naor toegaon is. Dus mien reize naor

et huus van Nico Bulder was veur mi'j de laeste kaans om te zien hoe Nico Bulder daor leefde en warkt hadde.

Doe ik daor kwam, dee een aander oold nichien de deure los en we gongen eerst een koppien thee drinken en even praoten. Doe zee ze, dat we de gang mar overstikken mossen naor de vertrekken van Nico Bulder. Doe schrok ik omreden de grote boekekaaste mit van die prachtige glaezen deuren d'r veur, al los ston en dat d'r al hiel wat boeken uut de kaaste verdwenen weren

'Gao daor mar zitten in dat fauteuil,' zee et vrundelike nichien. 'Kiek, daor staot een grote staepel boeken naost jow stoel en Evert Musch het bepaold dat die veur jow binnen.' Evert Musch was een slim bekende keunstener uut Drenthe, collega-docent an de Academie en executeur-testamentair van Bulder. Ik wol alle overbleven boeken in die kaaste kopen en schinken an et museum in Veendam, daor as ok alle wark van Bulder naor toegaon was. Dat lokte niet, alles was al veur een slieterspriesien verkocht an veilinghuus Geert Postma in Gronningen.

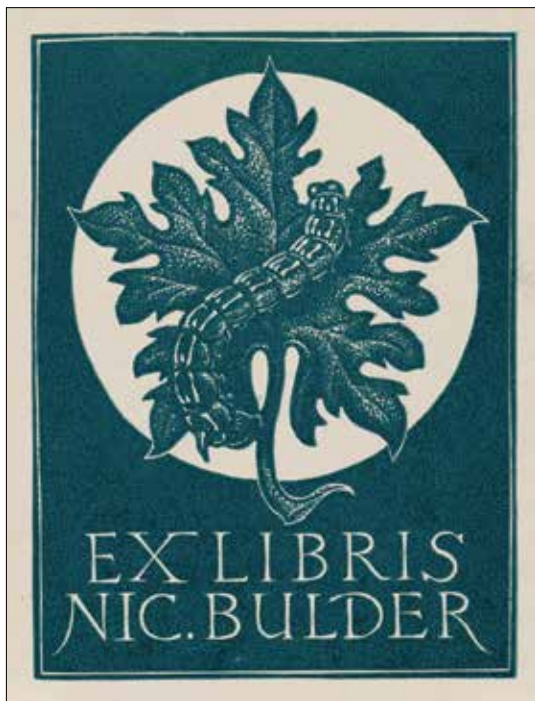
Et dee blieken dat die staepel boeken veur mi'j veural beston uut boeken die deur Bulder zels illestreerd weren en veurzien van een eigen exlibris. Een exlibris is een boekmark, waor de naeme van de bezitter in verwarkt is. Bulder het zoe'n 166 verschillende exlibris maekt, aenlik altied as hooltgravure. En goed zeuventig gelegenhiedsprenten, ok in de hooltgravuretechniek.

Bij gelegenhiedsprenten moej' daenken an Ni'jjaorskaorten, riemprenten, geboorte-kaorties, In Memoriam-prenten en al zo wat henne. Prenten die veur een bepaolde gelegenhied maekt binnen. Ik nam de boeken toch mar mit en ze bin now goed te plak bij Stichting Nobilis.

Nico Bulder, exlibris Nico Bulder, houtgravure, opus 45, 1938

Nico Bulder, kaart Voor het kind, 13e reeks, no. 1, 1934, houtgravure, 1934.

Nico Bulder, kaart *Voor het kind*, 13e reeks, no. 2, 1934, houtgravure, 1934.

Doe ik wat bekommen was van de schrik vreug ik an et nichien van Bulder of ik ok nog wel even in de tuun kieken moech, want ik wus dat daor een hiele grote walneuteboom ston. Onder die boom laggen hiele dikke walneuten. Stiekem heb ik zesse in de broeksbuse stopt. Ze liggen now op De Fochtel in een schaoltien op de eerste veensterbaank rechts aj' et depot instappen as andaenken an een biezonder bezuuk krapan dattig jaor leden.

Boekillestraosies

In de begintied maekte Bulder veur zien boekillestraosies meerstal hooltsneden, laeter allierend mar hooltgravures. Een hooltsnede wodt maekt uut langshoort (de boom wodt in de lengte zaegd) en mit gutsen en messen wodt et hoolt bewarkt. Hooltgravures wo'n graveerd in kopshoort (de boom wodt in plakken sneden) mit hulpe van burijnen. Dan kuj' hiel fien en sekuur warken en bij hooltsneden is allegere wat expressiever. In 1928 maekt Bulder 83 hooltsneden veur et boek *Groninger Overleveringen*, deel 1 van K. ter Laan, wiels in 1930 et twiede diel verscheen mit 53 hooltsneden.

In dat jaor verscheen ok *Oude en nieuwe Groninger liederen* mit 70 hooltsneden. En daornao kwammen d'r veural boeken mit hooltgravures. Hiel vaeke prachtige pagina-grote hooltgravures in boeken mit sagen en volksverhaelen. Somstieden ok allierend mar et (stof-) omslag. Mit mekaander een kleine zestig boeken, mar hij maekte ok tekenings veur schoeleboekies. Vrije prenten maekte hij niet verschrikkelik vule: zoe'n twintig.

Onbekend en onvermeld bin de etsen die hij maekt het. Etsen Reinder Homan wodde vule laeter vraogd om die etsplaeten of te drokken. Bulder zels was lichtkaans

Nico Bulder, *nieuwjaarswens 1964 voor kantoorboekenfabriek Atlanta*, Hoogezand, houtgravure, 1963

niet tevreden over zien eigen etsen. Op de tentoonstelling op De Fochtel kun we daar twie veurbielden van zien laeten om an te tonen dat Bulder gien geliek hadde: ze bin prachtig mooi.

Blokken en plaeten

Op de tentoonstelling wo'n in ieder geval ok dattien oorspronkelijke hooltgravure blokken toond, daar as Nico Bulder zien tekenings in spiegelschrift in graveerd het. De hiele collectie blokken en plaeten van de Stichting op De Fochtel is de grootste in museaol bezit in Nederland. Allieënd in et buterlaand bin grotere collecties: Berlien, Peries, Antwerpen en Brussel. Et ontstaon van disse grote collectie is een verhael appat.

Doe in 1991 Peter Lazarov een half jaor bij mij thuis op De Haule woonde en warkte, zag ik a'k aovens thuis kwam van mien wark bij de Schrieversronte, dat Peter nog rustig achter de taofel zat te graveren an een blok. Meerstal niet groter as een briefkaorte en daar was hij wel een weke mit besteld. Doe docht ik, ja dat moet ik verzaemelen gaon, want die blokken daar gebeurt et, dat bin aenlik de echte keunstwerken. Ik begreep ok wel dat et uiteinde-lik om de ofdrokken gong.

Mar aj' verzaemelen moej' altied zorgen daj' wat appats verzaemelen, dat aandere meensken niet doen. Niet allemaole alle Nederlandse postzegels verzaemelen, mar bijjgelieks een biezunder thema of onderwarp uutkiezen. Ik verzaemelde niet allieënd blokken van Nico Bulder en zien kleine prenten, mar ok de boeken die hij illestreerde en wat d'r allegere over him schreven is.

De tentoonstelling is ok een betien een eerbetoon an de biograaf van Bulder Jan A. Niemeijer, die dit jaor negentig wodden is. Ik bewonder zien schrieveri'je. Hij maekte prachtige boeken over Cornelis Jetses, Evert Musch en J.H. Isings.

Jim begriepen et al dat hooltgraveur Nico

Bulder, de keunstener mit zien noordelike inslag het me een betien in de macht. Daoromme is de kaans groot dat as jim in de kastdaegen of Ooldejaorsdag middags naor De Fochtel kommen, dat jim mij daar as gaastheer treffen zullen. En reken mar dat de koffie/thee mit koeke veur jim klaar staot.

Tentoonstellingen o.a. Nico Bulder de houtgraveur te zien op De Fochtel, Stichting Nobilis, centrum veur prentkunst van zundag 10 december tot en mit zundag 14 jannewaori op donderdag tot en zundagmiddag van 13.30 - 16.30 uur, mar op dezelve tied ok op de beide Kastdaegen en Ooldjaorsdag.

‘Et feest van et locht’

Een ieskole wiend jaegt over et perron; hi’j huvert. Over drie daegen is ‘t Kast. De kotste en donkerste daegen van et jaor; mar zeuven en een half ure locht. Verre veuroolders - Kelten, Germanen, Romeinen, Egyptenaoren - vierden disse tied ‘*et feest van et locht*’. Hi’j erveert allienig donkerte.

Gister het hi’j vrundinne Karin veur de voeten smeten dat hi’j heurd het dat zi’j onder et stek deurvreten het mit heur baos. Goelend verklaort zi’j mit oegrieselike spiet: ‘*Ik was teut! Et stelde niks veur Harry!*’ Veur him is ‘t klaor. Een peerd dat ien keer op ‘e loop west het Even veur vufe pakt hi’j op station Rotterdam-Alexander de Intercity. Zonder overstappen deurreizen tot Stienwiek; intied repotten utwarken op ‘e iPad.

De trein is krek uut aende zet, as omroepen wodt dat d’r tussen Utrecht-Centraol en Zwolle een kepotte trein staot. Reizigers veur Zwolle kun vanof Utrecht-Centraol et beste de Intercity naor Arnhem pakken, wodt anraoden. Van daarof mit de stoptrein langs Zutphen, Deventer en Olst-Wijhe naor Zwolle. Dupeerde reizigers kriegen gratis koffie, kastkraansien en brotien anbeuden op Utrecht-Centraol.

‘Kan d’r ok nog wel bi’j!’; daenkt hi’j gremietig, ‘as d’r gien blatties op et spoor liggen, hewe dit!’ Zien plan, vanaovend naor Daniël Lohues in ‘de Tamboer’ te gaon, kan hi’j op zien boek schrieven.

Van een - as kastman uutdoste - mitwarker van de N.S. krigt hi’j koffie, kastkraansien en brotien. Stapt dan mit een gelaoten gemoed in de trein naor Arnhem. Tegenover him gaon een man en vrouw zitten die - wat even laeter blieken dot - al een stokmennig jaoren mit mekeer uutpraot binnen. Veur ze instappen hebben ze - zo te vernemen - al woorden had. Mit een gezicht as een schoervodde zegt de vrouw: ‘*Hoe kon je dat nou zeggen? Die kerstman kan er niets aan veranderen hoor!*’

De man haelt zien schoolders op.

‘*Dat zeg je toch niet! ... Steek die kerstkrans maar in je hol!*’

‘*Maak ik zelf wel uit!*’, zegt de man, voelt zien kraante uut en neemt een hap van een brotien. De vrouw kikt mit strakke kaeken deur et raem naor buten. Utrecht-Centraol raekt langzem uut zicht; de zwaore buie blijft hangen in de coupé.

Hi’j kikt op zien iPad - neemt een slok koffie - mar warken an et repot lokt niet meer. De bruuierige sfeer tussen de twie slat as ‘t waore ok op him daele. ‘Wat zol disse meensken nog mit mekeer verbienen?’, vragt hi’j himzels of, wiels hi’j zien tanen in et kastkraansien zet.

In Arnhem moet hi’j overstappen. As hi’j in ‘e bienen komt, voelt de man de kraante op en kikt him even an. Daarop nikt hi’j de man toe en vormt mit mien lippen geluudloos ‘starkte’. De man pikt et op - lacht even - en stikt zien doeme omhogens.

Hi’j maekt him uut de voeten mar heurt nog dat de vrouw an de man vragt: ‘*Wat gebaarde jij naar die man?*’ Wat as de man daarop tegen heur zegt, krigt hi’j niet meer mit.

De overstaptied bedraegt vuuf minuten; hi’j moet rap wezen. Gelukkig staot de boemel naor Zwolle an de overkaante van et perron. Gehaost stapt hi’j in.

Nao even zuken vint hi'j een plakkien. Krek as hi'j zit, maekt een vrouw anstalten tegenover him zitten te gaon. Et zelde mement zicht hi'j deur et raem van de coupé een wild gebaorende man mit een onwillige hond.

'Is dit plak vrij?', vragt zi'j vrundelik lachend mit een eupen blik.

'Jawis, gao zitten', zegt hi'j en trekt zien bienen in. De iPad glidt daordeur van zien schoot. Krek veurd dat die op 'e vloer kletteren zal, wet hi'j et apperaot op te vangen.

'Oeps, dat gong mar krek goed', zegt zi'j mit een ernstige blik.

'Komt goed', zegt hi'j, wiels hi'j heur glimpkend ankikt.

'Schrik ie van mi'j?', vragt zi'j mit een lieve lach.

'Nee heur, ik zit wat te suffen', gef't hi'j d'r een dri'j an. Hi'j is wat onder de indrok. Heur uutkiek, stemme, hoe zi'j roekt en klineded is; een alderiewigst antrekkelike vrouw.

Zi'j blijft nog even staon en now wodt dudelik dat et de man veur et raem om disse vrouw te doen is. Et liekt zels asof et de man in 'e weg zit dat zi'j mit him an de praot raekt. Want de man kikt him wantrouwig an. Dan ropt de man wat, wat hi'j niet verstaot. Zi'j bliekber wel want zi'j zegt, 'Ja! We zien wel! Ik hebbe jow nommer!'

Een lichte schok is et teken dat de trein uut aende zet. De man maekt now een wanhopige indrok. Draeft even mit, waorbij hi'j de hond - et liekt een grote poedel - dudelik tegen zien zin mittrekt. Mar de trein holen ze niet bij.

Zien reisgenote is onderhaand zitten gaon. Hi'j heurt dat zi'j een diepe zocht ontsnappen lat.

'Ofscheid nemen is altied lastig', perbeert hi'j zien inlevend vermogen merken te laoten.

Zi'j lacht, rommelt wat in heur tasse, kikt naor buten en liekt even mit heurzels te overleggen.

'Now veur mi'j niet heur!', is 't dan.

Hi'j maekt oogkontakt. Zien vraogende blik viertert heur an.

'Dat was mien blind-date', zegt zi'j mit een beschaemde blik. 'Ik wus einlik ok wel dat zoks hielemaol niks veur mi'j is.'

As vanzels belaand hi'j in zien hulpverlienersrolle; '*affektie mit behoold van distaansie*.'

'Et past niet bij jow?'

'Mien vrundinne hadde mi'j anvierterd op internet zuken te gaon naor mannelik gezelschap.

Mien kiender bin de deure uut. De vaeder van mien kiender gong d'r vandeur doe de jongste twie maonden was. Verlet van een man is d'r bij mi'j daornao niet meer west. Warken en veur de kiender zorgen. Now die studeren krie'k wat meer tied veur mi'jzels. Dus ik et internet op. Ja, hoe kies ie dan iene uut? Disse kerel - zi'j wist naor et raem asof hi'j daor nóg staot - schreef dat hi'j advekaot is. Ik besleut te reageren.'

Even kikt zi'j him indringend an.

Hi'j nikt en zegt, 'Jim praotten wat of.'

'Ja, in een kefégien hier in Arnhem. Ik zat d'r al een posien, doe hi'j binnenkwam mit die poedel. Hi'j hadde et zwiet doemendikke op zien veurheufd staon. Kikt wat opjaegd in 'e rondte en zicht mi'j dan bij een taofeltien zitten.

'*Bin ie Marga?*', vragt hi'j. De hond zit dan al mit zien neuze in mien kruus.

'Ja!', zeg ik wiels ik de hond van mi'j of drok en daenke, wat he'k now an 'e fietse hangen?'

'Waj' d'r doe al klaor mit?', infermeert hi'j.

'Now, ik vuulde mi'j niet op mien gemak. Hi'j gaot tegenover mi'j zitten, dri'jt mar wat henneweer op zien stoel. Stelt him ok niet veur mar vragt al wa'k drinken wil. Wiels ik mi'j nog ofvraog wa'k drinken wil, stroest hi'j al naor de toog. Onderweg knoffelt hi'j tegen een aan-

der taofeltien an, waardeur een vrouw de inhoold van et glas over heur jurk krigt. Haostig zegt hij 'Sorry' en bestelt wat te drinken. Ik wol wel deur de grond!

'Kan'k begriepen', vuult hij mit.

'Intied bedaenk ik hoe a'k van dit warheufd of kommen kan. Advekaot? Dan bin ik psychiater! Wiels een ober him over de vrouw boegt die et drinken over heur jurk kregen hadde, komt hij anstroesen mit twie glaezen Coca-cola. Vien'k hielemaol niet lekker! Hij nemt een slok en zegt dan zo iniens - wiels hij naor mien inkiek wiest - '*Is dat een Midas Dekkers?*'

'Ha'k now mar een jurkien mit minder inkiek andaon, docht ik.'

Ze lacht even en gaot veerder.

'Nee zien zuster!', he'k zegd, 'Marlies.'

Hij schöt in 'e lach, mar zegt geliek - mit een haand veur zien mond - 'Sorry!'

'Geft niks, ik kan d'r now zels ok om lachen. Mooi da'k et an jow kwiet kan. Aanders wa'k d'r mit naor huus gaon en de kastdaegen d'r over prakkeseren bleven.'

'Et liekt mij', zegt hij, 'daj' et mar lochtig opnemen moeten. De man is neffens mij eerder een onhanige klungel as iene die gevaorlik is.'

'Ja, zo wo'k ok mar daenken. Man, man, hij reuk hiel arg naor oold zwiet. Luusteren kan hij niet; oren zitten d'r niet an. Hij praotte en praotte mar. Allemaole zwamverhaelen neffens mij. Daor op of te gaon zoj' daenken kunnen dat hij daodwarkelik advekaot is. Mar uut wät hij zee maek ik op, dat et een 'reiziger in rukwienden' is. Et liekt de 'Baron van Münchhausen' wel!'

D'r vaalt een kotte stilte. In et spiegelbeeld op et raem wisselen ze een glimpjen uut.

'Now, ie weten onderhaand da'k Marga hiete', pakt zij de draod weer op.

'Ik hiete Harry!', stelt hij himzels veur en vertelt van zien ommelaanse reize en dat hij daordeur Daniël Lohues mist.

Marga bliekt onderwiezeresse te wezen an een schoele veur muulik lerende kiender in Stienwiek. Zo wodt dudelik dat heur en zien wark raekvlakken hebben. Dat ze in de trein zitten die zowat bij elke dikke boom stopt, hebben ze gien mement hinder van. Ze praoten over van alles en nog wat.

As ze in Zwolle overstappen op de Intercity naor Liwwadden, gaon ze as vanzels weer tegenover mekeer zitten. Intied bedaenkt Harry dat et him aordig lokt om *affektie* te blieden tonen. Mit de *distaansie* krigt hij onderhaand meer muuite.

Dan heuren ze: '*Station Steenwijk station Steenwijk*' en denkt Harry '*shit*'. Want hij bedaenkt dat hij nog niet mit Marga uutpraot is. An Daniël Lohues daenkt hij niet meer. 'Zuwwe nog wat drinken?', vragt Marga iniens, 'ik hebbe et gevuul dawwe nog niet uutpraot binnen.'

Twie zielen; iene gedaachte.

'Haj' wat bedocht. Is d'r argens nog wat los?'

'Wat zoj' zeggen van bij mij thuis?'

'Liekt mij hatstikke noffelik! Dan zo'k alderdeegst even kunnen konterleren of et daodwarkelik een Marlies is of toch een Midas', grapt Harry.

Marga heur lachien maekt Harry gelokkig.

Gedempt locht, geurkeerzen en zachte meziek op 'e achtergrond. Nao de eerste een twiede flesse wien. Marga die wat rozig wodt; Harry bij wie de *distaansie* uut zicht raekt. De haand van Marga die naor die van Harry gaot. Ogen die mekeer vienen.

Harry daenkt dat et toch nog '*et feest van et locht*' wodden kan.

Van de redactie

Borgemeister Jack Werkman: “D'r elke dag wezen veur de inwoners is mien passie.”

Sund april van dit jaor het de gemiente Stellingwarf- Oostaende een ni'je borgemeister, de 46-jaorige Jack Werkman, tot et begin van dit jaor nog wethoolder in Sluis in Zeeuws-Vlaanderen. Hij woont alweer een posien op De Haule, dat hij is al aorig inburgerd en hij mit een protte volk in 'e gemiente in de kunde kommen. In september was hij al op vesite bij de Schrieversronte en het hij hulpen mit de sutelaksie, mar now is et tied dat ok de lezers van De Ovend in de kunde kommen mit de ni'je borgemeister.

Jack Werkman is in 1977 geboren in Dinteloord in West-Braobant in de buurte van Bergen op Zoom en Willemstad en ok niet wied van Nieuw-Vossemeer waor et boek *Merijntje Gijzen* van A.M. de Jong him ofspeult en waor de tael van Braobaant zo'n belangrieke rolle in speult. Dinteloord is een 17e eeuwse polder, de eerste bewoners weren veural protestantse boeren uut Zuud-Hollaand en de Zeeuwse eilanen, waordeur de streektael van Dinteloord niet Braobaants was, mar Hollaans. In et leven van Jack Werkman speulde

Burgemeester Jack Werkman in september an et sutelen mit direkteur Abel Darwinkel.

et Braobaants gien grote rolle. "Elkiene praotte Nederlaans, ie kriegen wel wat Braobaanse invloeden mit zoas de vraoge: 'Wa's da?' en de woorden 'taske koffie'. Mar ik bin dus niet echt mit et Braobaans groot wodden.

"Mien pake, van mien heit zien kaante, was sluzenbouwer, dat die reisde veur et wark hiel Nederlaand deur. Mien heit is geboren in Wedde in Oost-Grunningen, mar laeter mos pake veur een projekt naor Willemstad en doe is mien pake in Dinteloord wonen gaon. Mien heit kwam daor een aorig maegien tegen waor hij mit trouwd is. Ik bin in 1977 geboren in Dinteloord en daor ok opgruid. Ik heb de legere schoele daon in Dinteloord en daornao bin ik naor de LTS in Steenberg en gaon. Nao twee jaor bin ik overstapt naor de LTS in Rotterdam en laeter he'k electrotechniek MTS en daornao ok nog de HES in Rotterdam daon, middlemanagement en hoger management. Tegensworig numen ze iene die zoks dot een 'staepelder'."

Hielemaole naor Rotterdam? Gong ie doe op kaemers?

"Nee, West-Braobaant het een goeie busverbiening mit Rotterdam, daor bij mar zo. Ik hoefde veur de studie niet op kaemers. De HES he'k daon in de aovenduren, ik was toen al an et wark, veural in commerciële functies. Bijglik as ambassadeur "accountmanager feed", in et dierevoer dus. Mien vrouw komt uut Dordrecht en is dus een schaopekop, de bijnaeme veur volk uut Dordt. Zij komt uut een gezin van zeuven, zels bin'k ienigst kind."

Poletiek

"Mien ooldelu weren niet politiek aktief, mar deden wel vule bestuurswark. Ze gongen altied wel henne te stemmen, mar ik kreghe van huus uut gien dudelike poletieke veurkeur mit. Mien buurman in Dinteloord was wethoolder, daor bin ik deur inspireerd raekt. Ik bin al jong in de gemienteraod van Steenberg keuzen en nao mien

verhuzing naor Tholen bin ik daor ok in de gemienteraod kommen. Nog weer laeter bin ik staotenlid wodden in Zeelaand." In 2014 wodde Werkman wethoolder in Sluis. Het poletiek wark het him altied trokken. "Ja, d'r elke dag wezen veur de inwoners is mien passie, ok hier weer in Oost-Stellingwerf."

Kiender

"Oonze ooldste zeune Erik-Jan is nog geboren in Steenberg in 2004. Laurens, oonze twiede is geboren op Tholen in 2008, hij is mitgaon naor de Stellingwarven. Erik-Jan is in Oostburg in Zeeuws Vlaanderen wonen bleven. Hij is volwasen, het zien hiele leven, wark, opleiding en vrundinne daor. Oonze jongste zit op et Liudger in Waskemeer en dot dit schoelejaor examen."

Hoe kikt zo'n puber an tegen zo'n verhuizing van de iene kaante van et laand naor de aandere?

"Dat hewwe vanzels eerst goed bespreuken an de veurkaante, de jongste mos zeker an et idee wennen, maar hij pakt et goed op. En et huus op De Haule wodt al mar meer oons huus. De eerste maonden he'k hier allienig woond en dan woj' van hot naor her sleept. Now mien vrouw en zeune hier ok binnen, komt d'r wat meer rust."

Stellingwarfs en Fries

Verneem ie ok een protte van de meertaelghied in Frieslaand?

Ja zeker, in de verschillende bestuurlijke overleggen die ik heb, wodt d'r vaeke Fries praot, een peer kollega's gaon dan mit, dus dan wodt et Fries en Nederlands. Ik heb mi'j al wat verdiept in et Fries, mar ik wil nog een kursus volgen bij de Afûk. De Schrieversronte het de ni'je borge-meister bij zien anstelling al een kursus Stellingwarfs anbeuden en daor gaot hij vanzels ok an mitdoen, belooft hij.

"Mar Stellingwerfs is toch anders, ik kan et verstaon en de meensken die et praoten,

stappen gauwer over op et Nederlaans. Daordeur kom ik d'r minder mit in anraeking en dat is jammer, want ik viene et juist mooi as ze tegen mij Stellingwerfs of Fries praoten, daor leer ik van. En as ik et niet verstaot, dan vraog ik et wel. Lestdaegs bruukte iene et woord 'poppeslok', d'r gong van alles deur mi'j henne, mar ik docht niet an een kraomvisite."

Wat is nao jow eerste half jaor de indrok

van de gemiente?

"Ik viene et een hiele waarme gemiente. In de saemenleving kan ik vernemen dat de 'mienskip' in Ooststellingwerf goed veraankerd is. De meeste meensken bin betrokken bij heur dorp, ze kieken naor mekeer omme. Ik erveer eupenhied, de meensken zeggen mekeer hier nog vrundelik goeiedag."

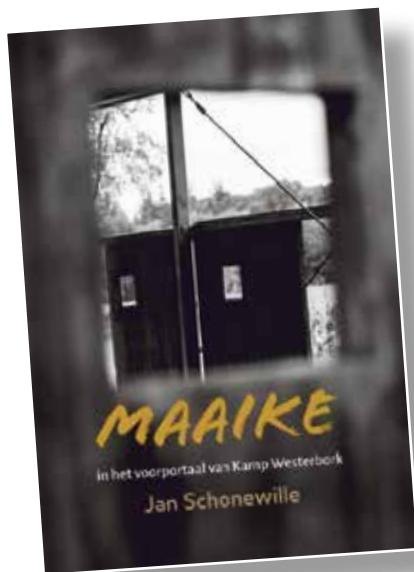
Maaike, in het voorportaal van Kamp Westerbork

In 2006 gaf de Stellingwarver Schrieversronte de roman Maaike van Jan Schonewille uut. Et boek gaot over een maegien uut de Fochtel, dat een relaosie krigt mit een bewoner van et joodse warkkaamp 'Ybenheer'.

In et kader van de warkverschaffing weren d'r in de dattiger jaoren van de veurige ieuw kaampen opricht waor as warkloze westerlingen an et wark zet wodden. Zij mossen heide plaggen, bomen kappen, sloten greven en allerhaande aander wark doen onder leiding van opzichters van de Nederlandse Heidemaatschoppi'je.

In 1942, et jaor waorin et verhael van Maaike begint, wodden zoe'n veertig van disse kaampen konfiskeerd deur de Duutse bezetter. Alle joodse jongen tussen de zestiene en zestig jaor mossen heur melden en wodden uutzonden naor disse kaampen. Zij mossen daor krek etzelde wark doen as de warklozen die veur heur in et kaamp zatten, wiels de meesten nog nooit een schoppe in de haand had hadden.

In et begin vuulden de joden heur betrekkelijk veilig in de kaampen. Op disse maniere hoefden zij ommers niet naor Duutslaand toe. Mar laeter bleek de duvelse opzet van de nazi's: de warkkaampen weren een veurpertaal van kaamp Westerbork.

In de naacht van 2 op 3 oktober 1942 wodden alle kaampen ontruumd en mossen de bewoners naor kaamp Westerbork onder et motto van gezinshereniging. Vanuut Westerbork wodden de joden deurtransporteerd naor de vernietigingskaampen in Polen en Duutslaand. Mar een fluttien overleefde de holocaust.

Een peer maonden leden is de roman

opnij uitgeven, mar now in et Nederlaans onder de titel *Maaike, in het voorportaal van kamp Westerbork*. Deur uitgeverij Van Warven uut Kampen mit ISBN nummer 978 94 93288 65 2. De Stellingwarver Schrieversronte vint et mooi dat een oorspronkelijk Stellingwarfs boek in et Nederlaans ommezet is.

De Stichting Joodse Werkkampen nam et initiatief tot disse heruutgifte, wiels de historie van de joodse warkkaampen veur de meeste meensken nog een onbekend fenomeen is.

Kast 2023

*Vrede is veer te zuken
De wereld staot in de braand
Et is duuster in de straoten
Bommen valen uut de locht*

*Meensken schoelen, kiender goelen
In kelders vienen ze rust
Veur even een veilig plak
Bij mekere, mit mekere*

*Vienen ze heur gerak
Steun en hulp om te dregen
Wat nog niet te bevatten is
Zuken ze naor een uutweg*

*Hopen ze op betere tieden
Een veilige toekomst veur
Veur meenske en dier
Keren ze in disse donkere tieden*

*Geleuf, hoop en liefde
Niet de rogge toe
En omaarmen ze de kastgedaachte
Veur ieder meenske een welbehagen*

*Mar wanneer? Ooit?
Moed verlueren is al verlueren
Dan begreven ze mit de dooien ok de toekomst
En et vertrouwen in wie goed doet, goed ontmoet!*

Attie Nijboer

Van de redactie

Eerste exemplaar biografie 'Boerderij Nieuw Weper 100 jaar in ontwikkeling' uitrikt

Twintig jaar leden verhuusde Hanneke van Daatselaar-Voskuilen mit heur man Ronnie en de koeien vanuut et midden van et laand naar boerderi'je Nieuw Weper, in de Weperpolder tus-sen Oosterwoolde en Veenhuizen. Van Klaas Jan Prakken, de zeune van de veurige eigener, kregen zij et boek 'Notities uit de geschiedenis van de Ooststellingwerfse dorpen' van Dr. T.H. Oosterwijk. Daor ston infermaosie in over Hendrikus Vochteloos, die in 1921 boerderi'je Nieuw Weper bouwen laoten hadde. Dat maekte Hanneke ni'jsgierig naar de geschiedenis van heur boerderi'je. Zij het onderzuuk daon en alle infermaosie verwarct tot een biografie over de boerderi'je mit de titel 'Boerderij Nieuw Weper 100 jaar in ontwikkeling'. Op vrijdagmiddag 29 september het Hanneke van Daatselaar-Voskuilen et eerste exemplaar van heur boek 'Boer-derij Nieuw Weper 100 jaar in ontwikkeling' uitrikt an oold-bewoner Klaas Jan Prakken. Meer infermaosie over het boek is te vienen op www.nieuwweper.nl As meensken belang-stelling hebben om et boek te bestellen, dan kuj' kontakt opnemen via et mailadresse: info@nieuwweper.nl

Het maximale uit ondernemerschap halen?

→ Kijk op www.flynth.nl

Flynth. Het beste advies dat we je kunnen geven.

 Flynth